Armata a 14, o sursă permanentă de tensiune

Discursul rostit de dl. N. Țîu, ministrul afacerilor externe al Republicii Moldova, la cea de-a 47-a Sesiune a Adunării Generale a ONU

Domnule Președinte,
Domnule Secretar General,
Doamnelor și domnilor.

Permiteți-mi, întîi de toate, Domnule Președinte, să vă adresez cele mai sincere felicitări pentru alegerea Dumneavoastră și să vă urez succes în funcția de înaltă răspundere cu care ați fost investit.

Profitînd de ocazie, țin încă o dată să exprim gratitudinea mea și a țării mele tuturor distinșilor participanți la acest forum: grație sprijinului vostru, Republica Moldova a intrat acum mai bine de jumătate de an, în marea familie a Națiunilor Unite, și, în prezent, alături de celelalte state, poate să contribuie la promovarea valorilor și idealurilor înscrise în Carta ONU, care animă întreaga comunitate internațională.

Consider că înalta tribună a Adunării Generale a ONU este locul cel mai potrivit pentru a se face o analiză, fie și succintă a proceselor ce au loc în lumea contemporană, a problemelor noastre comune.

Este incontestabil, civilizația noastră trece astăzi printr-o perioadă de mutații profunde și dinamice, căpătînd un nou conținut și o nouă calitate. Prăbușirea comunismului și sfîrșitul «războiului rece», căderea imperiului sovietic și apariția unor noi state independente, tendința nestrămutată a popoarelor spre libertate și democrație, toate acestea constituie schimbări de o importanță epocală pentru destinele omenirii.

În același timp, sîntem martori ai agravării problemelor de ordin global, ai apariției unor noi conflicte regionale, care periclitează atît stabilitatea internă a statelor respective, cît și securitatea internațională. Evident că soluționarea tuturor acestor probleme necesită concertarea eforturilor colective ale comunității mondiale, în acest sens, Organizației Națiunilor Unite — cel mai reprezentativ organism internațional — îi revine rolul primordial de centru universal al acțiunii noastre colective.

Vorbind despre revitalizarea ONU, reînnoirea structurilor sale în concordanță cu evoluția lumii din ultimul timp și în spiritul democratizării, consider că ONU, în calitatea sa de garant al păcii, stabilității și securității internaționale, trebuie să-și amplifice efortul său pacificator prin perfecționarea mecanismelor de menținere a păcii, să-și intensifice activitatea în domeniul diplomației preventive și aplanării conflictelor regionale, să elaboreze noi mecanisme, mai eficiente, pentru coordonarea acțiunilor, în vederea respectării conduitei internaționale, a asigurării intereselor și securității statelor mici, cum este și țara mea.

Vreau să-mi exprim deplina certitudine că astăzi Organizația Națiunilor Unite este mai aptă ca niciodată să soluționeze problemele cu care se confruntă omenirea. Actfel, se vor transpune în viață mărețele principii proclamate în Carta ONU care, în condițiile «războiului rece», rămîneau simple idealuri. Într-un for de polemică ideologică, Organizația Națiunilor Unite este pe cale de a se transforma într-un organ de mare autoritate al colaborării internaționale, ale cărui acțiuni se fac deja remarcate printr-un profund spirit constructiv.

Avem deplina convingere că intrarea noilor state în ONU are drept consecință o responsabilitate mutuală, atît din partea lor, cît și din partea familiei deja constituite a Națiunilor Unite.

Sînt cunoscute împrejurările în care țările baltice — Estonia, Letonia și Lituania — ca urmare a Pactului Ribbentrop-Molotov, și-au pierdut independența și au fost încorporate cu forța în fosta Uniune Sovietică. Ca urmare a aceluiași tratat samavolnic, declarat de însuși Parlamentul fostei URSS nul și neavenit, teritoriul țării mele a fost anexat și supus unei asimilări forțate, pentru a ne uita originea noastră latină, devenind o parte componentă a «poporului sovietic».

Proclamarea independenței și suveranității Republicii noastre, intrarea ei în această organizație mondială au deschis larg drumul eliberării, avînd la bază respectarea strictă a normelor și principiilor de drept acceptate în practica internațională, în acest context, țin să declar că scopul nostru este avansarea consecventă spre un asemenea model de orînduire socială a Republicii, care ar corespunde celor mai înalte norme elaborate de omenire în domeniile social-economic, juridic, politic, spiritual etc.

Anul 1991 a constituit începutul existenței pe teritoriul fostei URSS a unor state independente eterogene sub aspect social-politic și economic.

Fiecare din ele se află în căutarea propriilor căi de edificare a statului de drept, a instituțiilor și mecanismelor economiei de piață.

În opinia noastră, sprijinul comunității internaționale trebuie conceput și acordat în raport cu condițiile concrete din fiecare din noile state independente. Eforturile ONU și ale instituțiilor sale specializate de a susține reformele în perioada de tranziție se vor încununa de succes numai în condițiile în care aceste eforturi vor veni în întîmpinarea programelor social-economice, elaborate și promovate de aceste state.

Intrarea recentă a Republicii Moldova în Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială pentru Reconstrucție și Dezvoltare constituie o garanție a succesului reformelor și un sprijin substanțial pentru tînărul nostru stat, ferm angajat în amplul proces de dezvoltare democratică.

Un obstacol pe calea democratizării societății și promovării reformelor economice îl reprezintă conflictul dezlănțuit în raioanele de est ale Republicii Moldova.

Forțele imperiale pro comuniste formate din reprezentanții vechii nomenclaturi, complexului militar-industrial, eșalonului superior al fostei armate sovietice au întreprins un adevărat război împotriva integrității teritoriale a Moldovei, urmărind separarea raioanelor ei din stînga Nistrului.

Crearea detașamentelor de gardiști, în rîndurile cărora s-au aflat și mercenari din alte state, implicarea în conflict a armatei a 14-a, aflată sub jurisdicția Guvernului Federației Ruse, declanșarea războiului contra organelor constituționale ale Moldovei constituie o încălcare flagrantă a Constituției Statului Moldova și a normelor de drept internațional, o agresiune deschisă împotriva tînărului nostru stat.

Considerăm că soluționarea acestui conflict poate fi efectuată la nivel regional, însă cu participarea activă a Națiunilor Unite.

Țin să folosesc acest prilej pentru a mulțumi domnului Boutros Boutros-Ghali, Secretar General al ONU, pentru eforturile depuse de domnia sa în vederea aplanării conflictului. La inițiativa domniei sale, pe parcursul ultimelor trei luni, o misiune a ONU a efectuat două vizite în țară mea, în cadrul cărora a luat cunoștință de situația creată.

Ghidată de dorința de a pune capăt ostilităților, conducerea țării mele, în spiritul compromisului, a semnat la 21 iulie a. c., cu conducerea Federației Ruse, convenția cu privire la principiile reglementării pașnice a conflictului armat din raioanele nistrene ale Republicii Moldova.

Această Convenție a avut un anumit efect pozitiv: a fost oprit focul, s-a produs dezangajarea forțelor armate aflate în conflict, au fost introduse forțe de menținere a păcii, nu mai mor oameni. Situația însă continuă să fie tensionată. Forțele imperiale separatiste pro-comuniste nu respectă întocmai obligațiunile luate, întreprind acțiuni de zădarnicire a realizării prevederilor Convenției semnate. Aceste forțe continuă să-și consolideze pozițiile pentru a face din desprinderea teritoriilor transnistrene de Republica Moldova un fapt împlinit.

Organele constituționale de drept și administrative ale Republicii Moldova situate în zonă au fost forțate să-și părăsească sediile. Sînt formate, în continuare, organe paralele de conducere ale așa-numitei «Republici moldovenești nistrene». În zonă au loc încălcări flagrante ale drepturilor omului. Se desfășoară o campanie de persecutare morală și fizică a populației moldovenești, în special a foștilor combatanți și a reprezentanților organelor puterii locale constituționale. Sînt frecvente cazurile de concediere din serviciu a persoanelor care nu susțin politica separatistă, mulți refugiați, revenind la casele lor, găsesc locuințele ocupate de mercenari. În pofida prevederilor convenției foștii gardiști sînt incluși în forțele de menținere a păcii, ceea ce se soldează cu acte de violență împotriva populației pașnice. O mare cantitate de armament nu este predată autorităților și continuă să se afle în posesia populației din raioanele de est ale Republicii.

Ținînd cont de faptele expuse, îmi permit să insist, domnule Președinte, asupra necesității prezenței permanente a unui grup de observatori ai ONU, precum și ai unor experți în domeniul drepturilor omului în Republica Moldova pentru a analiza în continuare situația la fața locului.

Analizînd cauzele și evoluția conflictului, putem trage concluzia că unul dintre factorii care au contribuit și continuă să contribuie la destabilizarea situației din țara mea este prezența pe teritoriul ei a forțelor militare străine. Cu regret sîntem nevoiți să constatăm ca tratativele moldo-ruse cu privire la stabilirea termenelor de retragere a armatei a 14-a din Moldova decurg anevoios. Reprezentanții Federației Ruse tergiversează negocierile și respectiv începerea retragerii acestei armate.

Afirmațiile potrivit cărora armata a 14-a poate juca un rol de «garant al păcii» sînt lipsite de temei. Aceasta este o armată de ocupație care, așa cum au arătat și recentele evenimente, constituie o sursă permanentă de tensiune și conflict, iar introducerea «forțelor de menținere a păcii» lipsesc de temei și afirmațiile menționate. Nici motivele de ordin tehnic nu-și găsesc o explicație. Cei circa patru mii de militari pot fi retrași cu ușurință dacă există voință politică.

În soluționarea acestei chestiuni ne punem speranța în forțele democratice ale Rusiei, forțe care vor putea demonstra că Rusia dorește cu adevărat să devină o țară democratică.

În această situație extrem de complexă, ar fi deosebit de util sprijinul ONU pentru asigurarea unei colaborări politice și a unei voințe politice reale din partea tuturor factorilor implicați și, în primul rînd, din partea Rusiei pentru traducerea în viață a Convenției menționate.

Sîntem convinși că autoritatea mondială a ONU, sprijinul din partea domniilor voastre vor contribui la retragerea neîntîrziată a armatei a 14-a de ocupație și la stăvilirea degenerării conflictului într-o conflagrație cu consecințe imprevizibile.

În această ordine de idei, salut faptul că în ordinea de zi a actualei sesiuni a Adunării Generale a fost inclus amendamentul prezentat de republicile Estonia, Letonia și Lituania cu privire la retragerea completă a forțelor militare străine de pe teritoriul statelor baltice. Totodată, îmi exprim speranța că această problemă, a cărei soluționare — după cum am arătat mai sus — are o semnificație deosebită și pentru statul meu, va fi abordată într-un context mai larg pentru a cuprinde retragerea forțelor armate străine și de pe teritoriul Republicii Moldova.

Domnule Președinte,

Conducerea Republicii Moldova, parlamentul ei cînt conștiente de faptul că orientarea legislației interne spre standardele internaționale în domeniul drepturilor omului constituie unica cale eficientă pentru consolidarea procesului democratic. Țara pe care o reprezintă a aderat la principalele instrumente internaționale cu privire la apărarea drepturilor omului. Forul legislativ suprem al republicii este pe cale de a finaliza elaborarea noii Constituții, ceea ce va contribui în mare măsură la procesul de edificare a unui stat bazat pe drept și unei democrații pluraliste.

Pacea și cooperarea constituie principalele puncte de reper ale politicii externe a Republicii Moldova. În această ordine de idei, un rol important pentru țara mea îl au problemele ce țin de securitatea ei.

Moldova, din punct de vedere geopolitic, constituie o punte ce unește Estul și Vestul, de aceea noi am dori să stabilim relații prietenești de colaborare cu toate statele, în același timp neaderînd la nici un bloc militar.

Profitînd de ocazie, adresez felicitări cordiale Gruziei, Sloveniei, Croației și Bosniei-Herțegovina, cu prilejul primirii lor în organizația Națiunilor Unite.

Domnule Președinte,

Sîntem convinși că numai solidaritatea umană poate promova democrația în lume și pune capăt conflictelor, încălcării normelor de comportare acceptate pe plan internațional. Republica Moldova este profund atașată idealurilor de libertate, democrație și demnitate umană — aceasta fiind și orientările principale din politica ei.

Vă mulțumesc.

Semnarea Protocolului de consultări

În ziua de 2 octombrie, dl Nicolae Țîu a avut o întrevedere cu dl Stoian Ganev, ministrul afacerilor externe al Republicii Bulgaria, Președintele actualei sesiuni a adunării generale a O.N.U.

Cei doi miniștri de externe au discutat o serie de probleme ce țin de relațiile moldo-bulgare, acordînd o atenție deosebită finalizării procesului de creare a cadrului juridic al colaborării bilaterale pe diferite planuri.

Dl Nicolae Țîu și Stoian Ganev au semnat Protocolul de consultări între M.A.E. al Republicii Moldova și M.A.E. al Republicii Bulgaria.

La întîlnire a participat dl Tudor Pantîru, reprezentant permanent al Republicii Moldova la O.N.U., transmite Moldova-pres, citînd serviciul de presă al M.A.E.